

श्रीमद्-आद्य-शंकर-भगवत्पाद-परंपरागत-मूलाम्नाय-
 सर्वज्ञ-पीठम्
 श्री-कांची-कामकोटि-पीठम्
 जगद्गुरु-श्री-शंकराचार्य-स्वामि-श्रीमठ-संस्थानम्

॥ शिव-सहस्रनाम-स्तोत्रम् ॥

विष्णु-कृतम्, लिंग-पुराण-अंतर्गतम्
 शिव-तोषिणी-व्याख्याम् अनुसृत्य शोधितम्

Purana Background

Once Mahavishnu worshipped Bhagavan Shiva by a thousand lotuses. But one lotus collected for that disappeared. He offered His own eye which was akin to a lotus. Shiva appeared and bestowed His Friend the eye and additionally the Chakra.

The sthala purana says that this happened at Thiruveezhimizhalai kshetram in Tiruvarur District of Thamizhagam. Due to this the Swami there is known as Netrarpaneshvara (in Tamil Veezhinathar).

The names uttered by Mahavishnu to worship Shiva at that occasion are given in the 98th Adhyaya of the Linga Purana Purvardha. Researchers say that there are 11 Shiva Sahasranamas. But the speciality of this is unique in that it was composed by the Supreme God Vishnu to worship the Supreme

God Shiva.

A scholar by name Ganesha Ballala has composed a vyakhyana on the Linga Purana by name “Shiva Toshini”.

Chanting this for unity

Our Shri Chandrashekharendra Sarasvati Shricharana, Shankaracharya of Kanchi Kamakoti Peetam, has given the following benefit for this Sahasranama -

“Due to the state of the times, disunity is seen nowadays at various levels. Due to this, between spouses, siblings, parents-children and such surrounding family, friends, institutions, communities, regions and nations, separation, quarrels and even upto wars may happen. Chanting this is an excellent remedy to that.”

We can understand that the Acharya has stated this effect for this stotra signifying unity of Hari-Hara. It is also notable that in “Advaita Akshara Malika”, the golden jubilee publication of Advaita Sabha, an institution of our Shrimatam, the very first article titled “Shiva Vishnu Abheda in Bhagavatpada Siddhanta” was composed by the Acharya Himself.

May Hari-Hara, and our Shricharana who advised “Maitreem Bhajata” bless us with unity, which is the practical form of Advaita!

Jaya Jaya Shankara Hara Hara Shankara!

शिव-नाम-महिमा

स्वकीयैः स्रोतोभिर्जगदखिलमाक्रामति कलौ
निमग्नास्ते वर्णाश्रम-नियत-धर्माः स्फुटमिदम्।
प्रलीना ध्यानादिर्भजन-सृतिरेका पुनरये
परित्रातुं विश्वं पुर-भिदभिधे त्वं विजयसे॥

—तिरुविसैनल्लूर्-श्रीधर-वेंकटेशार्याणाम् आख्याषष्ठौ ३ पद्यम्

Glory of Shiva Nama

When the deluge of Kali has inundated the entire world, the dharma-s enjoined for the varnashrama-s have become submerged. The methods of worship like meditation have also disappeared. This being clear, oh Shiva Nama, you alone shine with success for protection of this world.

(Verse 3 of the Ākhyā Shashti of Tiruvisainallur Shridhara Venkatesha Ayyaval)

शिव-भक्ति-महिमा

हरिस्ते साहस्रं कमल-बलिमाधाय पदयोः
यदेकोने तस्मिन् निजमुदहरन्नेत्र-कमलम्।
गतो भक्त्युद्रेकः परिणतिमसौ चक्र-वपुषा
त्रयाणां रक्षायै त्रि-पुर-हर जागर्ति जगताम्॥

—शिव-महिम्नः स्तोत्रे १९ पद्यम्

O destroyer of the three asura fortresses! When Mahavishnu was placing a thousand lotuses at Your feet, one disappeared. So He took and offered His own eye which was akin to a lotus. This high devotion took the form of the Sudarshana chakra which You gave Him and protects the three worlds!

(Verse 19 of the Shiva Mahimnah Stotram of Pushpadanta)

संकल्पः

ममोपात्त-समस्त-दुरित-क्षय-द्वारा श्री-परमेश्वर-प्रीत्यर्थम् -

- बहु-स्तरे अस्मिन् मानव-समाजे दंपतिषु भ्रातृषु स्वसृषु मातृषु पितृषु पुत्रेषु दुहितृषु एवमादि-कुटुंब-परिवारेषु सखिषु स्थापनेषु जन-समुदायेषु राज्येषु राष्ट्रेषु इत्येवं जनानां परस्परम् अविश्वास-अप्रीति-प्रभृतिभिः कारणैः अनानुकूल्य-, प्रातिकूल्य-, कलह-, भेद-भाव-, विच्छेद-, शत्रु-भाव-, युद्धादीनाम् अनिष्टानां संभाव्यमानतया श्री-परमेश्वरस्य प्रसादेन तस्य सर्वस्य परिहारार्थम्

- “जनन्याः पृथिव्याः काम-दुघायाः जनकस्य देवस्य च सकल-दयालोः शिशवः वयम्” इति भावस्य उत्पत्त्या सर्वेषां परस्पर-आर्जव-,प्रीति-,विश्वास-,मृदु-वचनता-,आनुकूल्य-,ऐक्य-भाव-,सिद्ध्यर्थम्
- सर्वेषां परस्पर-सहयोगेन परस्पर-उपकारेण परस्पर-रक्षणेन ऐहिक-आमुष्मिक-पुरुषार्थ-प्राप्तेः मार्गे अधर्म-त्याग-पूर्वक-धर्म-परिपालन-आत्मके गमनार्थम्
- तद्-द्वारा सर्वेषां शांत-सुखमय-समृद्ध-जीवन-सिद्ध्यर्थं दुःख-भाक्त्व-परिहारार्थं सुखित्व-निरामयत्व-भद्र-दर्शकत्व-सिद्ध्यर्थं च श्रीमत्-लिंग-महापुराण-प्रोक्त-विष्णु-कृत-शिव-सहस्रनाम-स्तोत्र-पारायणं करिष्ये।

स्तोत्रम्

अस्य श्री-शिव-सहस्र-नाम-स्तोत्र-महा-मंत्रस्य —
 श्री-विष्णुः ऋषिः, अनुष्टुप् छंदः, परमात्मा श्री-शंकरो देवता।
 ॥ ध्यानम् ॥

मूले कल्प-द्रुमस्य द्रुत-कनक-निभं चारु-पद्मासन-स्थं
 वामांकारूढ-गौरी-निबिड-कुच-भराभोग-गाढोपगूढम्।
 नानालंकार-कांतं वर-परशु-मृगाभीति-हस्तं त्रि-नेत्रं
 वंदे बालेंदु-मौलिं गज-वदन-गुहाश्लिष्ट-पार्श्वं महेशम्॥
 ॥ स्तोत्रम् ॥

भवः शिवो हरो रुद्रः पुरुषः पद्म-लोचनः।
 अर्थितव्यः सदाचारः सर्व-शंभु-महेश्वरः ॥ १ ॥

ईश्वरः स्थाणुरीशानः सहस्राक्षः सहस्रपात्।
 वरीयान् वर-दो वंद्यः शं-करः पर-मेश्वरः ॥ २ ॥

गंगा-धरः शूल-धरः परार्थैक-प्रयोजनः।
 सर्व-ज्ञः सर्व-देवादि-गिरि-धन्वा जटा-धरः ॥ ३ ॥

चंद्रापीडश्चंद्र-मौलिर्विद्वान् विश्वामरेश्वरः।
 वेदांत-सार-संदोहः कपाली नील-लोहितः ॥ ४ ॥
 ध्यानाधारोऽपरिच्छेद्यो गौरी-भर्ता गणेश्वरः।
 अष्ट-मूर्तिर्विश्व-मूर्तिस्त्रि-वर्गः स्वर्ग-साधनः ॥ ५ ॥
 ज्ञान-गम्यो दृढ-प्रज्ञो देव-देवस्त्रि-लोचनः।
 वामदेवो महा-देवः पांडुः परिदृढोऽ-दृढः ॥ ६ ॥
 विश्व-रूपो विरूपाक्षो वागीशः शुचिरंतरः।
 सर्व-प्रणय-संवादी वृषांको वृष-वाहनः ॥ ७ ॥
 ईशः पिनाकी खट्वांगी चित्र-वेषश्चिरंतनः।
 तमोहरो महा-योगी गोप्ता ब्रह्मांग-हृज्जटी ॥ ८ ॥
 काल-कालः कृत्ति-वासाः सु-भगः प्रणवात्मकः।
 उन्मत्त-वेषश्चक्षुष्यो दुर्वासाः स्मर-शासनः ॥ ९ ॥
 दृढायुधः स्कंद-गुरुः परमेष्ठी परायणः।
 अनादि-मध्य-निधनो गिरि-शो गिरि-बांधवः ॥ १० ॥
 कुबेर-बंधुः श्री-कंठो लोक-वर्णोत्तमोत्तमः।
 सामान्य-देवः कोदंडी नील-कंठः परश्वधी ॥ ११ ॥
 विशालाक्षो मृग-व्याधः सुरेशः सूर्य-तापनः।
 धर्म-कर्माक्षमः क्षेत्रं भगवान् भग-नेत्र-भित् ॥ १२ ॥
 उग्रः पशु-पतिस्ताक्षर्य-प्रिय-भक्तः प्रियं-वदः।
 दांतोदयाकरो दक्षः कपर्दी काम-शासनः ॥ १३ ॥
 श्मशान-निलयः सूक्ष्मः श्मशान-स्थो महेश्वरः।
 लोक-कर्ता भूत-पतिर्महा-कर्ता महौषधी ॥ १४ ॥
 उत्तरो गो-पतिर्गोप्ता ज्ञान-गम्यः पुरातनः।
 नीतिः सु-नीतिः शुद्धात्मा सोम-सोम-रतः सुखी ॥ १५ ॥

सोम-पोऽमृत-पः सोमो महा-नीतिर्महा-मतिः।
अजात-शत्रुरालोकः संभाव्यो हव्य-वाहनः ॥ १६ ॥

लोक-कारो वेद-कारः सूत्र-कारः सनातनः।
महर्षिः कपिलाचार्यो विश्व-दीप्तिस्त्रि-लोचनः ॥ १७ ॥

पिनाक-पाणिर्भूदेवः स्वस्ति-दः स्वस्ति-कृत् सदा।
त्रि-धामा सौभ-गः शर्व-सर्व-ज्ञः सर्व-गोचरः ॥ १८ ॥

ब्रह्म-धृग्-विश्व-सृक्-स्वर्गः कर्णिकारः प्रियः कविः।
शाखो विशाखो गो-शाखः शिवो नैकः क्रतुः समः ॥ १९ ॥

गंगा-प्लवोदको भावः सकलः स्थपति-स्थिरः।
विजितात्मा विधेयात्मा भूत-वाहन-सारथिः ॥ २० ॥

स-गणो गण-कार्यश्च सुकीर्तिश्छिन्न-संशयः।
काम-देवः काम-पालो भस्मोद्धूलित-विग्रहः ॥ २१ ॥

भस्म-प्रियो भस्म-शायी कामी कांतः कृतागमः।
स-मायुक्तो निवृत्तात्मा धर्म-युक्तः सदा-शिवः ॥ २२ ॥

चतुर्मुखश्चतुर्बाहुर्दुरावासो दुरासदः।
दुर्गमो दुर्लभो दुर्गः सर्वायुध-विशारदः ॥ २३ ॥

अध्यात्म-योग-निलयः सुतंतुस्तंतु-वर्धनः।
शुभांगो लोक-सारंगो जगदीशोऽमृताशनः ॥ २४ ॥

भस्म-शुद्धि-करो मेरुरोजस्वी शुद्ध-विग्रहः।
हिरण्य-रेतास्तरणिर्मरीचिर्महिमालयः ॥ २५ ॥

महा-हृदो महा-गर्भः सिद्ध-वृंदार-वंदितः।
व्याघ्र-चर्म-धरो व्याली महा-भूतो महा-निधिः ॥ २६ ॥

अमृतांगोऽमृत-वपुः पंच-यज्ञः प्रभंजनः।
पंच-विंशति-तत्त्व-ज्ञः पारिजातः परावरः ॥ २७ ॥

सुलभः सुव्रतः शूरो वाङ्मयैक-निधिर्निधिः।
वर्णाश्रम-गुरुर्वर्णी शत्रु-जिच्छत्रु-तापनः ॥ २८ ॥

आश्रमः क्षपणः क्षामो ज्ञान-वानचलाचलः।
प्रमाण-भूतो दुर्ज्ञेयः सु-पर्णो वायु-वाहनः ॥ २९ ॥

धनुर्धरो धनुर्वेदो गुण-राशिर्गुणाकरः।
अनंत-दृष्टिरानंदो दंडो दमयिता दमः ॥ ३० ॥

अभिवाद्यो महाचार्यो विश्व-कर्मा विशारदः।
वीत-रागो विनीतात्मा तपस्वी भूत-भावनः ॥ ३१ ॥

उन्मत्त-वेषः प्रच्छन्नो जित-कामोऽजित-प्रियः।
कल्याण-प्रकृतिः कल्पः सर्व-लोक-प्रजा-पतिः ॥ ३२ ॥

तपः-स्वी तारको धी-मान् प्रधान-प्रभुरव्ययः।
लोक-पालोऽंतर्हितात्मा कल्पादिः कमलेक्षणः ॥ ३३ ॥

वेद-शास्त्रार्थ-तत्त्व-ज्ञो नियमो नियमाश्रयः।
चंद्रः सूर्यः शनिः केतुर्वि-रामो विद्रुम-च्छविः ॥ ३४ ॥

भक्ति-गम्यः पर-ब्रह्म-मृग-बाणार्पणोऽनघः।
अद्रि-राजालयः कांतः परमात्मा जगद्-गुरुः ॥ ३५ ॥

सर्व-कर्माचलस्त्वष्टा मंगल्यो मंगलावृतः।
महा-तपा दीर्घ-तपाः स्थविष्ठः स्थविरो ध्रुवः ॥ ३६ ॥

अहः संवत्सरो व्याप्तिः प्रमाणं पर-मं१ तपः।
संवत्सर-करो मंत्रः प्रत्ययः सर्व-दर्शनः ॥ ३७ ॥

अजः सर्वेश्वरः स्निग्धो महा-रेता महा-बलः।
योगी योग्यो महा-रेताः सिद्धः सर्वादिरग्नि-दः ॥ ३८ ॥

वसुर्वसु-मनाः सत्य-सर्व-पाप-हरो ह-रः।
अमृतः शाश्वतः शांतो बाण-हस्तः प्रताप-वान् ॥ ३९ ॥

कमंडलु-धरो धन्वी वेदांगो वेद-विन्मुनिः।
 भ्राजिष्णुर्भोजनं भोक्ता लोक-नेता दुराधरः ॥ ४० ॥
 अतीन्द्रियो महा-मायः सर्वावासश्चतुष्पथः।
 काल-योगी महा-नादो महोत्साहो महा-बलः ॥ ४१ ॥
 महा-बुद्धिर्महा-वीर्यो भूत-चारी पुरंदरः।
 निशा-चरः प्रेत-चारि-महा-शक्तिर्महा-द्युतिः ॥ ४२ ॥
 अनिर्देश्य-वपुः श्री-मान् सर्व-हार्यमितो गतिः।
 बहु-श्रुतो बहु-मयो² नियतात्मा भवोद्भवः ॥ ४३ ॥
 ओजस्तेजोद्युति-करो नर्तकः सर्व-कामकः।
 नृत्य-प्रियो नृत्य-नृत्यः प्रकाशात्मा प्रतापनः ॥ ४४ ॥
 बुद्ध-स्पष्टाक्षरो मंत्रः सन्मानः सार-संप्लवः।
 युगादि-कृद् युगावर्तो गंभीरो वृष-वाहनः ॥ ४५ ॥
 इष्टो विशिष्टः शिष्टेष्टः शरभः शर-भो धनुः।
 अपां निधिरधिष्ठान-विजयो जय-काल-वित् ॥ ४६ ॥
 प्रतिष्ठितः प्रमाण-ज्ञो हिरण्य-कवचो हरिः।
 विरोचनः सुर-गणो विद्येशो विबुधाश्रयः ॥ ४७ ॥
 बाल-रूपो बलोन्माथी विवर्तो गहनो गुरुः।
 करणं कारणं कर्ता सर्व-बंध-विमोचनः ॥ ४८ ॥
 विद्वत्-तमो वीत-भयो विश्व-भर्ता निशा-करः।
 व्यवसायो व्यवस्थानः स्थान-दो जगदादि-जः ॥ ४९ ॥
 दुंदुभो ललितो विश्वो भवात्मात्मनि संस्थितः।
 वीरेश्वरो वीरभद्रो वीर-हा वीर-भृद्-विराट् ॥ ५० ॥
 वीर-चूडा-मणिर्वेत्ता तीव्र-नादो नदी-धरः।
 आज्ञा-धारस्त्रिशूली च शिपि-विष्टः शिवालयः ॥ ५१ ॥

वालखिल्यो महा-चापस्तिग्मांशुर्निधिरव्ययः।
अभिरामः सु-शरणः सुब्रह्मण्यः सुधा-पतिः ॥ ५२ ॥

मघवान् कौशिको गो-मान् वि-श्रामः सर्व-शासनः।
ललाटाक्षो विश्व-देहः सारः संसार-चक्र-भृत् ॥ ५३ ॥

अमोघ-दंडी मध्य-स्थो हिरण्यो ब्रह्म-वर्चसी।
परमार्थः पर-मयः ३ शंबरो व्याघ्र-कोऽनलः ॥ ५४ ॥

रुचिर्वर-रुचिर्वद्यो वाचस्पतिरहर्पतिः।
रविर्विरोचनः स्कंधः शास्ता वैवस्वतोऽजनः ॥ ५५ ॥

युक्तिरुन्नत-कीर्तिश्च शांत-रागः परा-जयः।
कैलास-पति-कामारिः सविता रवि-लोचनः ॥ ५६ ॥

विद्वत्-तमो वीत-भयो विश्व-हर्ताऽनिवारितः।
नित्यो नियत-कल्याणः पुण्य-श्रवण-कीर्तनः ॥ ५७ ॥

दूर-श्रवा विश्व-सहो ध्येयो दुःस्वप्न-नाशनः।
उत्तारको दुष्कृति-हा दुर्धर्षो दुःसहोऽभयः ॥ ५८ ॥

अनादिर्भूर्भुवो लक्ष्मीः किरीटि-त्रिदशाधिपः।
विश्व-गोप्ता विश्व-भर्ता सुधीरो रुचिरांगदः ॥ ५९ ॥

जननो जन-जन्मादिः प्रीति-मान् नीति-मान् नयः।
विशिष्टः काश्यपो भानुर्भीमो भीम-पराक्रमः ॥ ६० ॥

प्रणवः सप्तधा-चारो महा-कायो महा-धनुः।
जन्माधिपो महा-देवः सकलागम-पार-गः ॥ ६१ ॥

तत्त्वातत्त्व-विवेकात्मा विभूष्णुर्भूति-भूषणः।
ऋषिर्ब्राह्मण-विज्जिष्णुर्जन्म-मृत्यु-जरातिगः ॥ ६२ ॥

यज्ञो यज्ञ-पतिर्यज्वा यज्ञांतोऽमोघ-विक्रमः।
महेंद्रो दुर्भरः सेनी यज्ञांगो यज्ञ-वाहनः ॥ ६३ ॥

पंच-ब्रह्म-समुत्पत्तिर्विश्वेशो विमलोदयः।
आत्म-योनिरनाद्यंतः षड्विंशत्-सप्त-लोक-धृक् ॥ ६४ ॥

गायत्री-वल्लभः प्रांशुर्विश्वावासः प्रभा-करः।
शिशुर्गिरि-रतः सम्राट्-सुषेणः सुर-शत्रु-हा ॥ ६५ ॥

अ-मोघोऽरिष्ट-मथनो मुकुंदो विगत-ज्वरः।
स्वयं-ज्योतिरनु-ज्योतिरात्म-ज्योतिरचंचलः ॥ ६६ ॥

पिंगलः कपिल-श्मश्रुः शास्त्र-नेत्र-त्रयी-तनुः।
ज्ञान-स्कंधो महा-ज्ञानी निरुत्पत्तिरुपप्लवः ॥ ६७ ॥

भगो विवस्वानादित्यो योगाचार्यो बृहस्पतिः।
उदार-कीर्तिरुद्योगी सद्-योगी सदसन्मयः ॥ ६८ ॥

नक्षत्र-माली राकेशः साधिष्ठानः षडाश्रयः।
पवित्र-पाणिः पापारिर्मणि-पूरो मनोगतिः ॥ ६९ ॥

हृत्-पुंडरीकमासीनः शुक्लः शांतो वृषा-कपिः।
विष्णुर्ग्रह-पतिः कृष्णः समर्थोऽर्थन-नाशनः ॥ ७० ॥

अधर्म-शत्रुरक्षय्यः पुरु-हूतः पुरु-ष्टुतः।
ब्रह्म-गर्भो बृहद्-गर्भो धर्म-धेनुर्धनागमः ॥ ७१ ॥

जगद्धितैषि-सुगतः कुमारः कुशलागमः।
हिरण्य-वर्णो ज्योतिष्मान् नाना-भूत-धरो ध्वनिः ॥ ७२ ॥

अरोगो नियमाध्यक्षो विश्वामित्रो द्विजोत्तमः।
बृहज्ज्योतिः सुधामा च महा-ज्योतिरनुत्तमः ॥ ७३ ॥

मातामहो मातरिश्वा नभस्वान् नाग-हार-धृक्।
पुलस्त्यः पुलहोऽगस्त्यो जातूकर्ण्यः पराशरः ॥ ७४ ॥

निरावरण-धर्म-ज्ञो विरिचो विष्टर-श्रवाः।
आत्म-भूरनिरुद्धोऽत्रि-ज्ञान-मूर्तिर्महा-यशः ॥ ७५ ॥

लोक-चूडामणिर्वीरश्रृङ्ग-सत्य-पराक्रमः ।
व्याल-कल्पो महा-कल्पो महा-वृक्षः कला-धरः ॥ ७६ ॥

अलं-करिष्णुस्त्वचलो रोचिष्णुर्विक्रमोत्तमः ।
आशु-शब्द-पतिर्वेगी प्लवनः शिखि-सारथिः ॥ ७७ ॥

असंसृष्टोऽतिथिः शक्रः प्रमाथी पाप-नाशनः ।
वसु-श्रवाः कव्य-वाहः प्रतप्तो विश्व-भोजनः ॥ ७८ ॥

जर्यो जराधि-शमनो लोहितश्च तनूनपात् ।
पृषदश्चो नभो योनिः सुप्रतीकस्तमिस्र-हा ॥ ७९ ॥

निदाघस्तपनो मेघः पक्षः पर-पुरं-जयः ।
मुखानिलः सुनिष्पन्नः सुरभिः शिशिरात्मकः ॥ ८० ॥

वसंतो माधवो ग्रीष्मो नभस्यो बीज-वाहनः ।
अंगिरा मुनिरात्रेयो वि-मलो विश्व-वाहनः ॥ ८१ ॥

पावनः पुरुजिच्छक्रस्त्रि-विद्यो नर-वाहनः ।
मनो-बुद्धिरहंकारः क्षेत्र-ज्ञः क्षेत्र-पालकः ॥ ८२ ॥

तेजोनिधिर्ज्ञान-निधिर्विपाको विघ्न-कारकः ।
अ-धरोऽनुत्तरो ज्ञेयो ज्येष्ठो निःश्रेयसालयः ॥ ८३ ॥

शैलो नगस्तनुर्दोहो दानवारिररि-दमः ।
चारु-धीर्जनकश्चारु-विशल्यो लोक-शल्य-कृत् ॥ ८४ ॥

चतुर्वेदश्चतुर्भावश्चतुरश्चतुर-प्रियः ।
आम्नायोऽथ समाम्नायस्तीर्थ-देव-शिवालयः ॥ ८५ ॥

बहु-रूपो महा-रूपः सर्व-रूपश्चराचरः ।
न्याय-निर्वाहको न्यायो न्याय-गम्यो निरंजनः ॥ ८६ ॥

सहस्र-मूर्धा देवेन्द्रः सर्व-शस्त्र-प्रभंजनः ।
मुंडो वि-रूपो वि-कृतो दंडी दांतो गुणोत्तमः ॥ ८७ ॥

पिंगलाक्षोऽथ हर्यक्षो नील-ग्रीवो निरामयः।
सहस्र-बाहुः सर्वेशः शरण्यः सर्व-लोक-भृत् ॥ ८८ ॥

पद्मासनः परं-ज्योतिः परावर-परं-फलः।
पद्म-गर्भो महा-गर्भो विश्व-गर्भो विचक्षणः ॥ ८९ ॥

परावर-ज्ञो बीजेशः सु-मुखः सु-महा-स्वनः।
देवासुर-गुरुर्देवो देवासुर-नमस्कृतः ॥ ९० ॥

देवासुर-महा-मात्रो देवासुर-महाश्रयः।
देवादि-देवो देवर्षि-देवासुर-वर-प्रदः ॥ ९१ ॥

देवासुरेश्वरो दिव्यो देवासुर-महेश्वरः।
सर्व-देव-मयोऽचिंत्यो देवतात्माऽऽत्म-संभवः ॥ ९२ ॥

ईड्योऽनीशः सुर-व्याघ्रो देव-सिंहो दिवा-करः।
विबुधाग्र-वर-श्रेष्ठः सर्व-देवोत्तमोत्तमः ॥ ९३ ॥

शिव-ज्ञान-रतः श्री-मान् शिखि-श्री-पर्वत-प्रियः।
जय-स्तंभो विशिष्टंभो नरसिंह-निपातनः ॥ ९४ ॥

ब्रह्म-चारी लोक-चारी धर्म-चारी धनाधिपः।
नंदी नंदीश्वरो नग्नो नग्न-व्रत-धरः शुचिः ॥ ९५ ॥

लिंगाध्यक्षः सुराध्यक्षो युगाध्यक्षो युगावहः।
स्व-वशः स-वशः स्वर्ग-स्वरः स्वर-मय-स्वनः ॥ ९६ ॥

बीजाध्यक्षो बीज-कर्ता धन-कृद्-धर्म-वर्धनः।
दंभोऽदंभो महा-दंभः सर्व-भूत-महेश्वरः ॥ ९७ ॥

श्मशान-निलयस्तिष्ठः सेतुरप्रतिमाकृतिः।
लोकोत्तर-स्फुटालोकस्त्र्यंबको नाग-भूषणः ॥ ९८ ॥

अंधकारिर्मख-द्वेषी विष्णु-कंधर-पातनः।
वीत-दोषोऽक्षय-गुणो दक्षारिः पूष-दंत-हृत् ॥ ९९ ॥

धूर्जटिः खंड-परशुः स-कलो निष्कलोऽनघः।
आ-धारः सकलाधारः पांडुराभो मृडो नटः ॥ १०० ॥

पूर्णः पूरयिता पुण्यः सु-कुमारः सु-लोचनः।
साम-गेयः प्रिय-करः पुण्य-कीर्तिर-नाम-यः ॥ १०१ ॥

मनोजवस्तीर्थ-करो जटिलो जीवितेश्वरः।
जीवितांत-करो नि-त्यो वसु-रेता वसु-प्रियः ॥ १०२ ॥

सद्-गतिः सत्-कृतिः सक्तः काल-कंठः कला-धरः।
मानी मान्यो महा-कालः सद्-भूतिः सत्-परायणः ॥ १०३ ॥

चंद्र-संजीवनः शास्ता लोक-गूढोऽमराधिपः।
लोक-बंधुर्लोक-नाथः कृत-ज्ञः कृति-भूषणः ॥ १०४ ॥

अनपाय्यक्षरः कांतः सर्व-शास्त्र-भृतां वरः।
तेजोमयो द्युति-धरो लोक-मायोऽग्र-णीरणुः ॥ १०५ ॥

शुचि-स्मितः प्रसन्नात्मा दुर्जयो दुरतिक्रमः।
ज्योतिर्मयो निराकारो जगन्नाथो जलेश्वरः ॥ १०६ ॥

तुंब-वीणी महा-कायो वि-शोकः शोक-नाशनः।
त्रि-लोकात्मा त्रि-लोकेशः शुद्धः शुद्धी रथाक्ष-जः ॥ १०७ ॥

अव्यक्त-लक्षणोऽव्यक्तो व्यक्ताव्यक्तो विशां पतिः।
वर-शीलो वर-तुलो मानो मान-धनो मयः ॥ १०८ ॥

ब्रह्मा विष्णुः प्रजा-पालो हंसो हंस-गतिर्यमः।
वेधा धाता विधाता च अत्ता हर्ता चतुर्मुखः ॥ १०९ ॥

कैलास-शिखरावासी सर्वावासी सतां गतिः।
हिरण्य-गर्भो हरिणः पुरुषः पूर्व-जः पिता ॥ ११० ॥

भूतालयो भूत-पतिर्भूति-दो भुवनेश्वरः।
संयोगी योग-विद्-ब्रह्मा ब्रह्मण्यो ब्राह्मण-प्रियः ॥ १११ ॥

देव-प्रियो देव-नाथो देव-ज्ञो देव-चिंतकः ।
विषमाक्षः कलाध्यक्षो वृषांको वृष-वर्धनः ॥ ११२ ॥

निर्मदो निरहंकारो निर्मोहो निरुपद्रवः ।
दर्प-हा दर्पितो दृप्तः सर्वर्तु-परिवर्तकः ॥ ११३ ॥

सप्त-जिह्वः सहस्रार्चिः स्निग्धः प्रकृति-दक्षिणः ।
भूत-भव्य-भवन्नाथः प्रभवो भ्रांति-नाशनः ॥ ११४ ॥

अर्थोऽनर्थो महा-कोशः पर-कार्यैक-पंडितः ।
निष्कंटकः कृतानंदो निर्व्याजो व्याज-मर्दनः ॥ ११५ ॥

सत्त्ववान् सात्त्विकः सत्य-कीर्ति-स्तंभ-कृतागमः ।
अकंपितो गुण-ग्राही नैकात्मा नैक-कर्म-कृत् ॥ ११६ ॥

सु-प्रीतः सु-मुखः सूक्ष्मः सु-करो दक्षिणोऽनलः ।
स्कंधः स्कंध-धरो धुर्यः प्रकटः प्रीति-वर्धनः ॥ ११७ ॥

अपराजितः सर्व-सहो विदग्धः सर्व-वाहनः ।
अधृतः स्व-धृतः साध्यः पूर्त-मूर्तिर्यशोधरः ॥ ११८ ॥

वराह-शृंग-धृग् वायुर्बलवानेक-नायकः ।
श्रुति-प्रकाशः श्रुति-मानेक-बंधुरनेक-धृक् ॥ ११९ ॥

श्री-वल्लभ-शिवारंभः शांत-भद्रः समंजसः ।
भू-शयो भूति-कृद्-भूतिर्भूषणो भूत-वाहनः ॥ १२० ॥

अकायो भक्त-काय-स्थः काल-ज्ञानी कला-वपुः ।
सत्य-व्रत-महा-त्यागी निष्ठा-शांति-परायणः ॥ १२१ ॥

परार्थ-वृत्तिर्वर-दो विविक्तः श्रुति-सागरः ।
अनिर्विण्णो गुण-ग्राही कलंकांकः कलंक-हा ॥ १२२ ॥

स्वभाव-रुद्-द्रो मध्य-स्थः शत्रु-घ्नो मध्य-नाशकः ।
शिखंडी कवची शूली चंडी मुंडी च कुंडली ॥ १२३ ॥

मेखली कवची खड़ी मायी संसार-सारथिः।
अमृत्युः सर्व-दृक् सिंहस्तेजो-राशिर्महा-मणिः ॥ १२४ ॥

अ-संख्येयोऽप्रमेयात्मा वीर्यवान् कार्य-कोविदः।
वेद्यो वेदार्थ-विद्-गोप्ता सर्वाचारो मुनीश्वरः ॥ १२५ ॥

अ-नुत्-तमो दुराधर्षो मधुरः प्रिय-दर्शनः।
सुरेशः शरणं सर्वः शब्द-ब्रह्म-सतां गतिः ॥ १२६ ॥

काल-भक्षः कलंकारिः कंकणी-कृत-वासुकिः।
महेष्वासो मही-भर्ता निष्कलंको वि-शृङ्खलः ॥ १२७ ॥

द्यु-मणिस्तरणिर्धन्यः सिद्धि-दः सिद्धि-साधनः।
निवृत्तः संवृतः शिल्पो व्यूढोरस्को महा-भुजः ॥ १२८ ॥

एक-ज्योतिर्निरातंको नरो नारायण-प्रियः।
निर्लेपो निष्प्रपंचात्मा निर्व्यग्रो व्यग्र-नाशनः ॥ १२९ ॥

स्तव्य-स्तव-प्रियः स्तोता व्यास-मूर्तिरनाकुलः।
निरवद्य-पदोपायो विद्या-राशिरविक्रमः ॥ १३० ॥

प्रशांत-बुद्धिरक्षुद्रः क्षुद्र-हा नित्य-सुंदरः।
धैर्याग्र्य-धुर्यो धात्रीशः शाकल्यः शर्वरी-पतिः ॥ १३१ ॥

परमार्थ-गुरुर्दृष्टिर्गुरुराश्रित-वत्सलः ।

रसो रस-ज्ञः सर्व-ज्ञः सर्व-सत्त्वावलंबनः ॥ १३२ ॥

॥ इति श्री-लिंग-महा-पुराणे पूर्व-भागे अष्टनवतितमे अध्याये
भगवता विष्णुना प्रोक्तं श्री-शिव-सहस्र-नाम-स्तोत्रम् ॥

श्री-शिव-सहस्र-नामावलिः

भवाय शिवाय
हराय रुद्राय

पुरुषाय
पद्म-लोचनाय

अर्थितव्याय		स्वर्ग-साधनाय	
सदाचाराय		ज्ञान-गम्याय	
सर्व-शंभु-महेश्वराय		दृढ-प्रज्ञाय	
ईश्वराय		देव-देवाय	
स्थाणवे		त्रि-लोचनाय	
ईशानाय	(१०)	वामदेवाय	
सहस्राक्षाय सहस्र-पदे		महा-देवाय	(४०)
वरीयसे		पांडवे	
वर-दाय वंद्याय		परिदृढाय	
शं-कराय		अ-दृढाय	
पर-मेश्वराय		विश्व-रूपाय	
गंगा-धराय		विरूपाक्षाय	
शूल-धराय		वागीशाय	
परार्थैक-प्रयोजनाय		शुचये	
सर्व-ज्ञाय		अंतराय	
सर्व-देवादि-गिरि-धन्वने	(२०)	सर्व-प्रणय-संवादिने	
जटा-धराय		वृषांकाय	(५०)
चंद्रापीडाय		वृष-वाहनाय	
चंद्र-मौलये		ईशाय पिनाकिने	
विदुषे		खट्वांगिने	
विश्वामरेश्वराय		चित्र-वेषाय	
वेदांत-सार-संदोहाय		चिरंतनाय	
कपालिने नील-लोहिताय		तमोहराय	
ध्यानाधाराय		महा-योगिने गोप्त्रे	
अपरिच्छेद्याय		ब्रह्मांग-हृते जटिने	
गौरी-भर्त्रे	(३०)	काल-कालाय	
गणेश्वराय		कृत्ति-वाससे	(६०)
अष्ट-मूर्तये विश्व-मूर्तये		सु-भगाय	
त्रि-वर्गाय		प्रणवात्मकाय	

उन्मत्त-वेषाय
 चक्षुष्याय
 दुर्वाससे
 स्मर-शासनाय
 दृढायुधाय स्कंद-गुरवे
 परमेष्ठिने परायणाय
 अनादि-मध्य-निधनाय
 गिरि-शाय गिरि-बांधवाय
 कुबेर-बंधवे श्री-कंठाय
 लोक-वर्णोत्तमोत्तमाय
 सामान्य-देवाय
 कोदंडिने
 नील-कंठाय
 परश्वधिने
 विशालाक्षाय
 मृग-व्याधाय
 सुरेशाय
 सूर्य-तापनाय
 धर्म-कर्माक्षमाय
 क्षेत्राय भगवते
 भग-नेत्र-भिदे उग्राय
 पशु-पतये
 तार्क्ष्य-प्रिय-भक्ताय
 प्रियं-वदाय
 दांतोदयाकराय
 दक्षाय
 कपर्दिने
 काम-शासनाय

(७०)

(८०)

(९०)

श्मशान-निलयाय सूक्ष्माय
 श्मशान-स्थाय
 महेश्वराय
 लोक-कर्त्रे
 भूत-पतये
 महा-कर्त्रे
 महौषधिने
 उत्तराय
 गो-पतये
 गोप्त्रे
 ज्ञान-गम्याय
 पुरातनाय
 नीतये
 सु-नीतये
 शुद्धात्मने
 सोम-सोम-रताय
 सुखिने
 सोम-पाय
 अमृत-पाय
 सोमाय
 महा-नीतये
 महा-मतये
 अजात-शत्रवे
 आलोकाय
 संभाव्याय
 हव्य-वाहनाय
 लोक-काराय
 वेद-काराय
 सूत्र-काराय

(१००)

(११०)

सनातनाय	(१२०)	गण-कार्याय	
महर्षये कपिलाचार्याय		सुकीर्तये	(१५०)
विश्व-दीप्तये		छिन्न-संशयाय	
त्रि-लोचनाय		काम-देवाय	
पिनाक-पाणये भूर्देवाय		काम-पालाय	
स्वस्ति-दाय		भस्मोद्धूलित-विग्रहाय	
सदा स्वस्ति-कृते		भस्म-प्रियाय	
त्रि-धाम्ने		भस्म-शायिने	
सौभ-गाय		कामिने कांताय	
शर्व-सर्व-ज्ञाय		कृतागमाय	
सर्व-गोचराय	(१३०)	स-मायुक्ताय	
ब्रह्म-धृग्-विश्व-सृक्-स्वर्गाय		निवृत्तात्मने	(१६०)
कर्णिकाराय		धर्म-युक्ताय	
प्रियाय		सदा-शिवाय	
कवये		चतुर्मुखाय चतुर्बाहवे	
शाखाय विशाखाय		दुरावासाय	
गो-शाखाय		दुरासदाय	
शिवाय		दुर्गमाय दुर्लभाय	
नैकाय		दुर्गाय	
क्रतवे		सर्वायुध-विशारदाय	
समाय	(१४०)	अध्यात्म-योग-निलयाय	
गंगा-प्लवोदकाय		सुतंतवे	(१७०)
भावाय		तंतु-वर्धनाय	
सकलाय		शुभांगाय	
स्थपति-स्थिराय		लोक-सारंगाय	
विजितात्मने		जगदीशाय	
विधेयात्मने		अमृताशनाय	
भूत-वाहन-सारथये		भस्म-शुद्धि-कराय	
स-गणाय			

मेरवे		ज्ञान-वते	
ओजस्विने शुद्ध-विग्रहाय		अचलाचलाय	
हिरण्य-रेतसे		प्रमाण-भूताय	
तरणये मरीचये	(१८०)	दुर्ज्ञेयाय	
महिमालयाय		सु-पर्णाय	(२१०)
महा-हृदाय		वायु-वाहनाय	
महा-गर्भाय		धनुर्धराय धनुर्वेदाय	
सिद्ध-वृन्दार-वन्दिताय		गुण-राशये	
व्याघ्र-चर्म-धराय		गुणाकराय	
व्यालिने		अनन्त-दृष्टये	
महा-भूताय		आनन्दाय	
महा-निधये		दंडाय दमयित्रे	
अमृतांगाय		दमाय	
अमृत-वपुषे	(१९०)	अभिवाद्याय	
पंच-यज्ञाय		महाचार्याय	(२२०)
प्रभञ्जनाय		विश्व-कर्मणे	
पंच-विंशति-तत्त्व-ज्ञाय		विशारदाय	
पारिजाताय		वीत-रागाय	
परावराय		विनीतात्मने	
सुलभाय		तपस्विने	
सुव्रताय शूराय		भूत-भावनाय	
वाङ्मयैक-निधये		उन्मत्त-वेषाय प्रच्छन्नाय	
निधये		जित-कामाय	
वर्णाश्रम-गुरवे	(२००)	अजित-प्रियाय	
वर्णिने		कल्याण-प्रकृतये	(२३०)
शत्रु-जिते शत्रु-तापनाय		कल्पाय	
आश्रमाय		सर्व-लोक-प्रजा-पतये	
क्षपणाय		तपः-स्विने तारकाय	
क्षामाय		धी-मते	

प्रधान-प्रभवे		ध्रुवाय	
अव्ययाय		अहे	
लोक-पालाय		संवत्सराय	
अंतर्हितात्मने		व्याप्तये	
कल्पादये		प्रमाणाय	
कमलेक्षणाय	(२४०)	पर-माय	
वेद-शास्त्रार्थ-तत्त्व-ज्ञाय		तपसे	(२७०)
नियमाय		संवत्सर-कराय	
नियमाश्रयाय		मंत्राय प्रत्ययाय	
चंद्राय		सर्व-दर्शनाय	
सूर्याय		अजाय	
शनये		सर्वेश्वराय	
केतवे		स्निग्धाय	
वि-रामाय		महा-रेतसे महा-बलाय	
विद्रुम-च्छवये		योगिने	
भक्ति-गम्याय	(२५०)	योग्याय	
पर-ब्रह्म-मृग-बाणार्पणाय		महा-रेतसे	(२८०)
अनघाय		सिद्धाय	
अद्रि-राजालयाय		सर्वादये	
कांताय		अग्नि-दाय	
परमात्मने		वसवे	
जगद्-गुरवे		वसु-मनसे	
सर्व-कर्माचलाय		सत्य-सर्व-पाप-हराय	
त्वष्ट्रे		ह-राय	
मंगल्याय मंगलावृताय		अमृताय शाश्वताय	
महा-तपसे	(२६०)	शांताय	
दीर्घ-तपसे		बाण-हस्ताय प्रताप-वते	(२९०)
स्थविष्ठाय		कमंडलु-धराय	
स्थविराय		धन्विने	

वेदांगाय		भवोद्भवाय	
वेद-विदे		ओजस्तेजोद्युति-कराय	
मुनये		नर्तकाय	
भ्राजिष्णवे		सर्व-कामकाय	
भोजनाय भोक्त्रे		नृत्य-प्रियाय	
लोक-नेत्रे		नृत्य-नृत्याय	
दुराधराय		प्रकाशात्मने प्रतापनाय	
अतीन्द्रियाय	(३००)	बुद्ध-स्पष्टाक्षराय	
महा-मायाय		मंत्राय	(३३०)
सर्वावासाय		सन्मानाय	
चतुष्पथाय		सार-संप्लवाय	
काल-योगिने		युगादि-कृते युगावर्ताय	
महा-नादाय		गंभीराय	
महोत्साहाय		वृष-वाहनाय	
महा-बलाय		इष्टाय	
महा-बुद्धये		विशिष्टाय शिष्टेष्टाय	
महा-वीर्याय		शरभाय	
भूत-चारिणे	(३१०)	शर-भाय धनुषे	
पुरंदराय		अपां निधये	(३४०)
निशा-चराय		अधिष्ठान-विजयाय	
प्रेत-चारि-महा-शक्तये		जय-काल-विदे	
महा-द्युतये		प्रतिष्ठिताय	
अनिर्देश्य-वपुषे		प्रमाण-ज्ञाय	
श्री-मते		हिरण्य-कवचाय	
सर्व-हार्यमिताय		हरये	
गतये		विरोचनाय	
बहु-श्रुताय		सुर-गणाय	
बहु-मयाय	(३२०)	विद्येशाय विबुधाश्रयाय	
नियतात्मने		बाल-रूपाय	(३५०)

बलोन्माथिने
 विवर्ताय
 गहनाय गुरवे
 करणाय
 कारणाय
 कर्त्रे
 सर्व-बंध-विमोचनाय
 विद्वत्-तमाय वीत-भयाय
 विश्व-भर्त्रे
 निशा-कराय
 व्यवसायाय
 व्यवस्थानाय
 स्थान-दाय
 जगदादि-जाय
 दुंदुभाय
 ललिताय
 विश्वाय
 भवात्मात्मनि संस्थिताय
 वीरेश्वराय वीरभद्राय
 वीर-घ्ने
 वीर-भृद्-विराजे
 वीर-चूडा-मणये
 वेत्ते
 तीव्र-नादाय
 नदी-धराय
 आज्ञा-धाराय
 त्रिशूलिने
 शिपि-विष्टाय
 शिवालयाय

(३६०)

(३७०)

वालखिल्याय
 महा-चापाय
 तिग्मांशवे
 निधये अव्ययाय
 अभिरामाय
 सु-शरणाय
 सुब्रह्मण्याय
 सुधा-पतये
 मघवते कौशिकाय
 गो-मते
 वि-श्रामाय
 सर्व-शासनाय
 ललाटाक्षाय
 विश्व-देहाय
 साराय
 संसार-चक्र-भृते
 अमोघ-दंडिने
 मध्य-स्थाय
 हिरण्याय
 ब्रह्म-वर्चसिने
 परमार्थाय
 पर-मयाय
 शंबराय
 व्याघ्र-काय
 अनलाय
 रुचये
 वर-रुचये
 वंद्याय
 वाचस्पतये

(३८०)

(३९०)

(४००)

अहर्पतये रवये विरोचनाय स्कंधाय शास्त्रे वैवस्वताय अजनाय युक्तये उन्नत-कीर्तये शांत-रागाय परा-जयाय कैलास-पति-कामारये सवित्रे रवि-लोचनाय विद्वत्-तमाय वीत-भयाय विश्व-हर्त्रे अनिवारिताय नित्याय नियत-कल्याणाय पुण्य-श्रवण-कीर्तनाय दूर-श्रवसे विश्व-सहाय ध्येयाय दुःस्वप्न-नाशनाय उत्तारकाय दुष्कृति-घ्ने दुर्धर्षाय दुःसहाय अभयाय अनादये भुवे	(४१०)	भुवो लक्ष्म्यै किरीटि-त्रिदशाधिपाय विश्व-गोत्रे विश्व-भर्त्रे सुधीराय रुचिरांगदाय जननाय जन-जन्मादये प्रीति-मते नीति-मते नयाय विशिष्टाय काश्यपाय भानवे भीमाय भीम-पराक्रमाय प्रणवाय सप्तधा-चाराय महा-कायाय महा-धनुषे जन्माधिपाय महा-देवाय सकलागम-पार-गाय तत्त्वातत्त्व-विवेकात्मने विभूषणवे भूति-भूषणाय ऋषये ब्राह्मण-विजिष्णवे जन्म-मृत्यु-जरातिगाय यज्ञाय यज्ञ-पतये	(४४०)
	(४२०)		(४५०)
	(४३०)		(४६०)

यज्वने		पिंगलाय	
यज्ञांताय		कपिल-श्मश्रुवे	
अमोघ-विक्रमाय		शास्त्र-नेत्र-त्रयी-तनवे	
महेंद्राय	(४७०)	ज्ञान-स्कंधाय	
दुर्भराय		महा-ज्ञानिने	(५००)
सेनिने		निरुत्पत्तये	
यज्ञांगाय यज्ञ-वाहनाय		उपप्लवाय	
पंच-ब्रह्म-समुत्पत्तये		भगाय	
विश्वेशाय		विवस्वते आदित्याय	
विमलोदयाय		योगाचार्याय	
आत्म-योनये		बृहस्पतये	
अनाद्यंताय		उदार-कीर्तये	
षड्विंशत्-सप्त-लोक-धृषे		उद्योगिने	
गायत्री-वल्लभाय	(४८०)	सद्-योगिने	
प्रांशवे		सदसन्मयाय	(५१०)
विश्वावासाय		नक्षत्र-मालिने राकेशाय	
प्रभा-कराय		साधिष्ठानाय	
शिशवे		षडाश्रयाय	
गिरि-रताय		पवित्र-पाणये	
सम्राट्-सुषेणाय		पापारये	
सुर-शत्रु-घ्ने		मणि-पूराय	
अ-मोघाय		मनोगतये	
अरिष्ट-मथनाय		हृत्-पुंडरीक-मासीनाय	
मुकुंदाय	(४९०)	शुक्लाय	
विगत-ज्वराय		शांताय वृषा-कपये	(५२०)
स्वयं-ज्योतिषे		विष्णवे	
अनु-ज्योतिषे		ग्रह-पतये	
आत्म-ज्योतिषे		कृष्णाय	
अचंचलाय		समर्थाय	

अर्थन-नाशनाय		जातूकर्णाय	
अधर्म-शत्रवे		पराशराय	
अक्षय्याय		निरावरण-धर्म-ज्ञाय	
पुरु-हृताय पुरु-ष्टुताय		विरिचाय	
ब्रह्म-गर्भाय		विष्टर-श्रवसे	
बृहद्-गर्भाय	(५३०)	आत्म-भुवे	
धर्म-धेनवे		अनिरुद्धाय	(५६०)
धनागमाय		अत्रि-ज्ञान-मूर्तये	
जगद्धितैषि-सुगताय		महा-यशसे	
कुमाराय		लोक-चूडामणये	
कुशलागमाय		वीराय	
हिरण्य-वर्णाय		चंड-सत्य-पराक्रमाय	
ज्योतिष्मते		व्याल-कल्पाय	
नाना-भूत-धराय		महा-कल्पाय	
ध्वनये		महा-वृक्षाय	
अरोगाय	(५४०)	कला-धराय	
नियमाध्यक्षाय		अलं-करिष्णवे	(५७०)
विश्वामित्राय द्विजोत्तमाय		अचलाय	
बृहज्ज्योतिषे		रोचिष्णवे	
सुधाम्ने		विक्रमोत्तमाय	
महा-ज्योतिषे		आशु-शब्द-पतये	
अनुत्तमाय		वेगिने	
मातामहाय		प्लवनाय	
मातरिश्वने		शिखि-सारथये	
नभस्वते		असंसृष्टाय	
नाग-हार-धृषे	(५५०)	अतिथये	
पुलस्त्याय		शक्राय प्रमाथिने	(५८०)
पुलहाय		पाप-नाशनाय	
अगस्त्याय		वसु-श्रवसे	

कव्य-वाहाय		शक्राय	
प्रतप्ताय		त्रि-विद्याय	
विश्व-भोजनाय		नर-वाहनाय	
जर्याय		मनो-बुद्धये	
जराधि-शमनाय		अहंकाराय	
लोहिताय		क्षेत्र-ज्ञाय	
तनूनपाते		क्षेत्र-पालकाय	
पृषदश्वाय	(५९०)	तेजोनिधये	
नभसे		ज्ञान-निधये	(६२०)
योनये		विपाकाय	
सुप्रतीकाय		विघ्न-कारकाय	
तमिस्र-घ्ने		अ-धराय	
निदाघाय तपनाय		अनुत्तराय	
मेघाय पक्षाय		ज्ञेयाय	
पर-पुरं-जयाय		ज्येष्ठाय	
मुखानिलाय		निःश्रेयसालयाय	
सुनिष्पन्नाय		शैलाय	
सुरभये	(६००)	नगाय	
शिशिरात्मकाय		तनवे	(६३०)
वसंताय माधवाय		दोहाय	
ग्रीष्माय		दानवारये	
नभस्याय		अरि-दमाय	
बीज-वाहनाय		चारु-धिये जनकाय	
अंगिरसे		चारु-विशल्याय	
मुनये आत्रेयाय		लोक-शल्य-कृते	
वि-मलाय		चतुर्वेदाय	
विश्व-वाहनाय		चतुर्भावाय	
पावनाय	(६१०)	चतुराय चतुर-प्रियाय	
पुरुजिते		आम्नायाय	(६४०)

समाम्नायाय
 तीर्थ-देव-शिवालयाय
 बहु-रूपाय
 महा-रूपाय
 सर्व-रूपाय
 चराचराय
 न्याय-निर्वाहकाय
 न्यायाय
 न्याय-गम्याय
 निरंजनाय
 सहस्र-मूर्ध्ने
 देवेन्द्राय
 सर्व-शस्त्र-प्रभञ्जनाय
 मुंडाय
 वि-रूपाय
 वि-कृताय
 दंडिने
 दांताय
 गुणोत्तमाय
 पिंगलाक्षाय
 हर्यक्षाय
 नील-ग्रीवाय
 निरामयाय
 सहस्र-बाहवे सर्वेशाय
 शरण्याय
 सर्व-लोक-भृते
 पद्मासनाय
 परं-ज्योतिषे
 परावर-परं-फलाय

(६५०)

(६६०)

पद्म-गर्भाय
 महा-गर्भाय
 विश्व-गर्भाय
 विचक्षणाय
 परावर-ज्ञाय
 बीजेशाय
 सु-मुखाय सु-महा-स्वनाय
 देवासुर-गुरवे देवाय
 देवासुर-नमस्कृताय
 देवासुर-महा-मात्राय
 देवासुर-महाश्रयाय
 देवादि-देवाय
 देवर्षि-देवासुर-वर-प्रदाय
 देवासुरेश्वराय
 दिव्याय
 देवासुर-महेश्वराय
 सर्व-देव-मयाय
 अचिंत्याय
 देवतात्मने
 आत्म-संभवाय
 ईड्याय
 अनीशाय
 सुर-व्याघ्राय
 देव-सिंहाय
 दिवा-कराय
 विबुधाग्र-वर-श्रेष्ठाय
 सर्व-देवोत्तमोत्तमाय
 शिव-ज्ञान-रताय

(६७०)

(६८०)

(६९०)

श्री-मते
 शिखि-श्री-पर्वत-प्रियाय
 जय-स्तंभाय
 विशिष्टंभाय
 नरसिंह-निपातनाय
 ब्रह्म-चारिणे
 लोक-चारिणे
 धर्म-चारिणे
 धनाधिपाय
 नंदिने
 नंदीश्वराय
 नग्राय
 नग्न-व्रत-धराय
 शुचये
 लिंगाध्यक्षाय
 सुराध्यक्षाय
 युगाध्यक्षाय
 युगावहाय
 स्व-वशाय
 स-वशाय
 स्वर्ग-स्वराय
 स्वर-मय-स्वनाय
 बीजाध्यक्षाय
 बीज-कर्त्रे
 धन-कृद्-धर्म-वर्धनाय
 दंभाय
 अदंभाय
 महा-दंभाय
 सर्व-भूत-महेश्वराय

(७००)

(७१०)

(७२०)

श्मशान-निलयाय
 तिष्ठाय
 सेतवे
 अप्रतिमाकृतये
 लोकोत्तर-स्फुटालोकाय
 त्र्यंबकाय
 नाग-भूषणाय
 अंधकारये
 मख-द्वेषिणे
 विष्णु-कंधर-पातनाय
 वीत-दोषाय
 अक्षय-गुणाय
 दक्षारये
 पूष-दंत-हृते
 धूर्जटये
 खंड-परशवे
 स-कलाय
 निष्कलाय
 अनघाय
 आ-धाराय
 सकलाधाराय
 पांडुराभाय
 मृडाय
 नटाय
 पूर्णाय
 पूरयित्रे
 पुण्याय
 सु-कुमाराय
 सु-लोचनाय

(७३०)

(७४०)

(७५०)

साम-गेयाय		कांताय	
प्रिय-कराय		सर्व-शास्त्र-भृतां वराय	
पुण्य-कीर्तये		तेजोमयाय द्युति-धराय	
अ-नाम-याय		लोक-मायाय	
मनोजवाय	(७६०)	अग्र-ण्ये	
तीर्थ-कराय		अणवे	(७९०)
जटिलाय		शुचि-स्मिताय	
जीवितेश्वराय		प्रसन्नात्मने	
जीवितांत-कराय		दुर्जयाय	
नि-त्याय		दुरतिक्रमाय	
वसु-रेतसे		ज्योतिर्मयाय	
वसु-प्रियाय		निराकाराय	
सद्-गतये		जगन्नाथाय	
सत्-कृतये		जलेश्वराय	
सक्ताय	(७७०)	तुंब-वीणिने	
काल-कंठाय		महा-कायाय	(८००)
कला-धराय		वि-शोकाय	
मानिने		शोक-नाशनाय	
मान्याय		त्रि-लोकात्मने	
महा-कालाय		त्रि-लोकेशाय	
सद्-भूतये		शुद्धाय	
सत्-परायणाय		शुद्धये	
चंद्र-संजीवनाय		रथाक्ष-जाय	
शास्त्रे लोक-गूढाय		अव्यक्त-लक्षणाय	
अमराधिपाय	(७८०)	अ-व्यक्ताय	
लोक-बंधवे		व्यक्ताव्यक्ताय विशां पतये	(८१०)
लोक-नाथाय		वर-शीलाय	
कृत-ज्ञाय कृति-भूषणाय		वर-तुलाय	
अनपाय्यक्षराय		मानाय	

मान-धनाय मयाय
 ब्रह्मणे
 विष्णवे प्रजा-पालाय
 हंसाय
 हंस-गतये
 यमाय
 वेधसे
 धात्रे
 विधात्रे
 अत्त्रे हर्त्रे
 चतुर्मुखाय
 कैलास-शिखरावासिने
 सर्वावासिने
 सतां गतये
 हिरण्य-गर्भाय
 हरिणाय
 पुरुषाय
 पूर्व-जाय पित्रे
 भूतालयाय
 भूत-पतये
 भूति-दाय
 भुवनेश्वराय
 संयोगिने
 योग-विद्-ब्रह्मणे
 ब्रह्मण्याय
 ब्राह्मण-प्रियाय
 देव-प्रियाय
 देव-नाथाय
 देव-ज्ञाय

(८२०)

(८३०)

(८४०)

देव-चिंतकाय
 विषमाक्षाय
 कलाध्यक्षाय
 वृषांकाय
 वृष-वर्धनाय
 निर्मदाय निरहंकाराय
 निर्मोहाय
 निरुपद्रवाय
 दर्प-घ्ने
 दर्पिताय
 दृप्ताय
 सर्वर्तु-परिवर्तकाय
 सप्त-जिह्वाय
 सहस्रार्चये
 स्निग्धाय
 प्रकृति-दक्षिणाय
 भूत-भव्य-भवन्नाथाय
 प्रभवाय
 भ्रांति-नाशनाय
 अर्थाय
 अनर्थाय
 महा-कोशाय
 पर-कार्यैक-पंडिताय
 निष्कंठकाय
 कृतानंदाय
 निर्व्याजाय
 व्याज-मर्दनाय
 सत्त्ववते
 सात्त्विकाय

(८५०)

(८६०)

(८७०)

सत्य-कीर्ति-स्तंभ-कृतागमाय
 अकंपिताय
 गुण-ग्राहिणे
 नैकात्मने नैक-कर्म-कृते
 सु-प्रीताय
 सु-मुखाय
 सूक्ष्माय
 सु-कराय
 दक्षिणाय
 अनलाय
 स्कंधाय
 स्कंध-धराय
 धुर्याय
 प्रकटाय
 प्रीति-वर्धनाय
 अपराजिताय
 सर्व-सहाय
 विदग्धाय
 सर्व-वाहनाय
 अधृताय
 स्व-धृताय
 साध्याय
 पूर्त-मूर्तये
 यशोधराय
 वराह-शृंग-धृषे
 वायवे
 बलवते
 एक-नायकाय
 श्रुति-प्रकाशाय

(८८०)

(८९०)

(९००)

श्रुति-मते
 एक-बंधवे
 अनेक-धृषे
 श्री-वल्लभ-शिवारंभाय
 शांत-भद्राय
 समंजसाय
 भू-शयाय
 भूति-कृद्-भूतये
 भूषणाय
 भूत-वाहनाय
 अकायाय
 भक्त-काय-स्थाय
 काल-ज्ञानिने
 कला-वपुषे
 सत्य-व्रत-महा-त्याग्निने
 निष्ठा-शांति-परायणाय
 परार्थ-वृत्तये
 वर-दाय
 विविक्ताय
 श्रुति-सागराय
 अनिर्विण्णाय
 गुण-ग्राहिणे
 कलंकांकाय
 कलंक-घ्ने
 स्वभाव-रुद्-द्राय
 मध्य-स्थाय
 शत्रु-घ्नाय
 मध्य-नाशकाय
 शिखंडिने

(९१०)

(९२०)

कवचिने	(९३०)	कलंकारये	
शूलिने		कंकणी-कृत-वासुकये	(९६०)
चंडिने		महेष्वासाय	
मुंडिने		मही-भर्त्रे	
कुंडलिने		निष्कलंकाय	
मेखलिने		वि-शृंखलाय	
कवचिने		द्यु-मणये तरणये	
खड्गिने		धन्याय	
मायिने संसार-सारथये		सिद्धि-दाय	
अमृत्यवे सर्व-दृशे		सिद्धि-साधनाय	
सिंहाय	(९४०)	निवृत्ताय	
तेजो-राशये महा-मणये		संवृताय	(९७०)
अ-संख्येयाय		शिल्पाय	
अप्रमेयात्मने		व्यूढोरस्काय	
वीर्यवते		महा-भुजाय	
कार्य-कोविदाय		एक-ज्योतिषे	
वेद्याय		निरातंकाय	
वेदार्थ-विद्-गोप्त्रे		नराय नारायण-प्रियाय	
सर्वाचाराय		निर्लेपाय	
मुनीश्वराय		निष्प्रपंचात्मने	
अ-नुत्-तमाय	(९५०)	निर्व्यग्राय	
दुराधर्षाय		व्यग्र-नाशनाय	(९८०)
मधुराय		स्तव्य-स्तव-प्रियाय	
प्रिय-दर्शनाय		स्तोत्रे व्यास-मूर्तये	
सुरेशाय		अनाकुलाय	
शरणाय		निरवद्य-पदोपायाय	
सर्वस्मै		विद्या-राशये	
शब्द-ब्रह्म-सतां गतये		अविक्रमाय	
काल-भक्षाय		प्रशांत-बुद्धये अक्षुद्राय	

क्षुद्र-घ्ने
नित्य-सुंदराय
धैर्याग्र्य-धुर्याय
धात्रीशाय
शाकल्याय
शर्वरी-पतये
परमार्थ-गुरवे दृष्टये

(९९०)

गुरवे
आश्रित-वत्सलाय
रसाय
रस-ज्ञाय
सर्व-ज्ञाय
सर्व-सत्त्वावलंबनाय

(१०००)

मैत्री भजत

मैत्रीं भजत अखिल-हृज्जेत्रीम्
आत्मवदेव परानपि पश्यत।
युद्धं त्यजत स्पर्धां त्यजत
त्यजत परेष्वक्रममाक्रमणम्॥
जननी पृथिवी काम-दुघाऽऽस्ते
जनको देवः सकल-दयालुः।
दाम्यत दत्त दयध्वं जनताः
श्रेयो भूयात् सकल-जनानाम्॥

॥ इति श्री-कांची-कामकोटि-मूलाम्नाय-सर्वज्ञ-पीठाधीश्वर-
श्रीमच्चंद्रशेखरेंद्रसरस्वती-शंकराचार्य-स्वामि-विरचितं मैत्री-गीतम् ॥

Maitrim Bhajata!

1. Practice friendship which can win everyone's hearts!
2. See others as you would see yourself!
3. Shun wars and (unnecessary) competition!
4. Stop improperly encroaching into others' (territory)!

5. Mother Earth is the (the divine cow Kamadhenu) fulfiller of (all) needs.
6. God (our) Father is benevolent towards all. (This being so what is gained by conflict!)
7. O people! Control your desires! Share (and enjoy)! Be merciful!
8. (By acting thus) may all people attain supreme prosperity!

This song, an upadesha of Shri Chandrashekharendra Sarasvati Shricharana, the 68th Shankaracharya of the Jagadguru Peetam our Shri Kanchi Kamakoti Mulamnaya Sarvajna Peetam, was sung by Smt M S Subbulakshmi on 1966 October 23 in today's world's highest civil administrative forum, the United Nations General Assembly.

॥ अनुबंधः — पुराणस्य अध्यायः ॥

ऋषय ऊचुः

कथं देवेन वै सूत देव-देवान्महेश्वरात्।
सुदर्शनारव्यं वै लब्धं वक्तुमर्हसि विष्णुना ॥ १ ॥

सूत उवाच

देवानामसुरेंद्राणामभवच्च सुदारुणः।
सर्वेषामेव भूतानां विनाश-करणो महान् ॥ २ ॥

ते देवाः शक्ति-मुसलैः सायकैर्नत-पर्वभिः।
प्रभिद्यमानाः कुंतैश्च दुद्रुवुर्भय-विह्वलाः ॥ ३ ॥

पराजितास्तदा देवा देव-देवेश्वरं हरिम्।
प्रणेमुस्तं सुरेशानं शोक-संविग्न-मानसाः ॥ ४ ॥

तान् समीक्ष्याथ भगवान् देव-देवेश्वरो हरिः।
प्रणिपत्य स्थितान् देवानिदं वचनमब्रवीत् ॥ ५ ॥

वत्साः किमिति वै देवाश्च्युतालंकार-विक्रमाः ।
समागताः स-संतापा वक्तुमर्हथ सुव्रताः ॥ ६ ॥

तस्य तद् वचनं श्रुत्वा तथा-भूताः सुरोत्तमाः ।
प्रणम्याहुर्यथा-वृत्तं देव-देवाय विष्णवे ॥ ७ ॥

भगवन् देव-देवेश विष्णो जिष्णो जनार्दन ।
दानवैः पीडिताः सर्वे वयं शरणमागताः ॥ ८ ॥

त्वमेव देव-देवेश गतिर्नः पुरुषोत्तम ।
त्वमेव परमात्मा हि त्वं पिता जगतामपि ॥ ९ ॥

त्वमेव भर्ता हर्ता च भोक्ता दाता जनार्दन ।
हंतुमर्हसि तस्मात् त्वं दानवान् दानवार्दन ॥ १० ॥

दैत्याश्च वैष्णवैर्ब्राह्मै रौद्रैर्याम्यैः सुदारुणैः ।
कौबेरैश्चैव सौम्यैश्च नैर्ऋत्यैर्वारुणैर्दृढैः ॥ ११ ॥

वायव्यैश्च तथाग्नेयैरैशानैर्वार्षिकैः शुभैः ।
सौरै रौद्रैस्तथा भीमैः कंपनैर्जृम्भणैर्दृढैः ॥ १२ ॥

अवध्या वर-लाभात् ते सर्वे वारिज-लोचन ।
सूर्य-मंडल-संभूतं त्वदीयं चक्रमुद्यतम् ॥ १३ ॥

कुंठितं हि दधीचेन च्यावनेन जगद्-गुरो ।
दंडं शार्ङ्गं तवास्त्रं च लब्धं दैत्यैः प्रसादतः ॥ १४ ॥

पुरा जलंधरं हेतुं निर्मितं त्रि-पुरारिणा ।
रथांगं सुशितं घोरं तेन तान् हंतुमर्हसि ॥ १५ ॥

तस्मात् तेन निहतव्या नान्यैः शस्त्र-शतैरपि ।
ततो निशम्य तेषां वै वचनं वारिजेक्षणः ॥ १६ ॥
वाचस्पति-मुखानाह स हरिश्चक्र-भृत् स्वयम् ।

श्री-विष्णुरुवाच

भो भो देवा महा-देवं सर्वैर्देवैः सनातनैः ॥ १७ ॥

संप्राप्य सांप्रतं सर्वं करिष्यामि दिवौकसाम्।
देवा जलंधरं हंतुं निर्मितं हि पुरारिणा ॥ १८ ॥

लब्ध्वा रथांगं तेनैव निहत्य च महासुरान्।
सर्वान् धुंधु-मुखान् दैत्यान् अष्ट-षष्टि-शतान्, सुरान् ॥ १९ ॥
स-बांधवान् क्षणादेव युष्मान् संतारयाम्यहम्।

सूत उवाच

एवमुक्त्वा सुर-श्रेष्ठान् सुर-श्रेष्ठमनुस्मरन् ॥ २० ॥

सुर-श्रेष्ठस्तदा श्रेष्ठं पूजयामास शंकरम्।
लिंगं स्थाप्य यथा-न्यायं हिमवच्छिखरे शुभे ॥ २१ ॥

मेरु-पर्वत-संकाशं निर्मितं विश्व-कर्मणा।
त्वरितारव्येन रुद्रेण रौद्रेण च जनार्दनः ॥ २२ ॥

स्नाप्य संपूज्य गंधाद्यैर्ज्वालाकारं मनोरमम्।
तुष्टाव च तदा रुद्रं संपूज्याग्नौ प्रणम्य च ॥ २३ ॥

देवं नाम्नां सहस्रेण भवाद्येन यथा-क्रमम्।
पूजयामास च शिवं प्रणवाद्यं नमोत्तकम् ॥ २४ ॥

देवं नाम्नां सहस्रेण भवाद्येन महेश्वरम्।
प्रति-नाम स पद्मेन पूजयामास शंकरम् ॥ २५ ॥

अग्नौ च नामभिर्देवं भवाद्यैः समिदादिभिः।
स्वाहांतैर्विधिवद्भुत्वा प्रत्येकमयुतं प्रभुम् ॥ २६ ॥

तुष्टाव च पुनः शंभुं भवाद्यैर्भवमीश्वरम्।

श्री-विष्णुरुवाच

[स्तोत्रम्]

सूत उवाच

एवं नाम्नां सहस्रेण तुष्टाव वृषभ-ध्वजम् ॥ १५९ ॥

स्नापयामास च विभुः पूजयामास पंकजैः।
 परीक्षार्थं हरेः पूजा-कमलेषु महेश्वरः॥ १६० ॥
 गोपयामास कमलं तदैकं भुवनेश्वरः।
 हत-पुष्पो हरिस्तत्र किमिदं त्वभ्यर्चिंतयत्॥ १६१ ॥
 ज्ञात्वा स्व-नेत्रमुद्धृत्य सर्व-सत्त्वावलंबनम्।
 पूजयामास भावेन नाम्ना तेन जगद्-गुरुम्॥ १६२ ॥
 ततस्तत्र विभुर्दृष्ट्वा तथा-भूतं हरो हरिम्।
 तस्मादवतताराशु मंडलात् पावकस्य च॥ १६३ ॥
 कोटि-भास्कर-संकाशं जटा-मुकुट-मंडितम्।
 ज्वाला-मालावृतं दिव्यं तीक्ष्ण-दंष्ट्रं भयं-करम्॥ १६४ ॥
 शूल-टंक-गदा-चक्र-कुंत-पाश-धरं हरम्।
 वरदाभय-हस्तं च द्वीपि-चर्मोत्तरीयकम्॥ १६५ ॥
 इत्थं-भूतं तदा दृष्ट्वा भवं भस्म-विभूषितम्।
 हृष्टो नमश्चकाराशु देव-देवं जनार्दनः॥ १६६ ॥
 दुद्रुवुस्तं परिक्रम्य सेंद्रा देवास्त्रि-लोचनम्।
 चचाल ब्रह्म-भुवनं चकंपे च वसुंधरा॥ १६७ ॥
 ददाह तेजस्तच्छंभोः प्रांतं वै शत-योजनम्।
 अधस्ताच्चोर्ध्वतश्चैव हाहेत्यकृत भूतले॥ १६८ ॥
 तदा प्राह महादेवः प्रहसन्निव शंकरः।
 संप्रेक्ष्य प्रणयाद् विष्णुं कृतांजलि-पुटं स्थितम्॥ १६९ ॥
 ज्ञातं मयेदमधुना देव-कार्यं जनार्दन।
 सुदर्शनारव्यं चक्रं च ददामि तव शोभनम्॥ १७० ॥
 यद् रूपं भवता दृष्टं सर्व-लोक-भयं-करम्।
 हिताय तव यत्नेन तव भावाय सुव्रत॥ १७१ ॥

शांतं रणाजिरे विष्णो देवानां दुःख-साधनम्।
शांतस्य चास्त्रं शांतं स्याच्छांतेनास्त्रेण किं फलम् ॥ १७२ ॥

शांतस्य समरे चास्त्रं शांतिरेव तपस्विनम्।
योद्धुः शांत्या बल-च्छेदः परस्य बल-वृद्धि-दः ॥ १७३ ॥

देवैरशांतैर्यद् रूपं मदीयं भावयाव्ययम्।
किमायुधेन कार्यं वै योद्धुं देवारि-सूदन ॥ १७४ ॥

क्षमा युधि न कार्या वै योद्धुं देवारि-सूदन।
अनागते व्यतीते च दौर्बल्ये स्व-जनोत्करे ॥ १७५ ॥

अकालिके त्वधर्मे च अनर्थे वाऽरि-सूदन।
एवमुक्त्वा ददौ चक्रं सूर्यायुत-सम-प्रभम् ॥ १७६ ॥

नेत्रं च नेता जगतां प्रभुर्वै पद्म-सन्निभम्।
तदा-प्रभृति तं प्राहुः पद्माक्षमिति सु-व्रतम् ॥ १७७ ॥

दत्त्वैनं नयनं चक्रं विष्णवे नील-लोहितः।
पस्पर्श च कराभ्यां वै सुशुभाभ्यामुवाच ह ॥ १७८ ॥

वरदोऽहं वर-श्रेष्ठ वरान् वरय चेप्सितान्।
भक्त्या वशी-कृतो नूनं त्वयाऽहं पुरुषोत्तम ॥ १७९ ॥

इत्युक्तो देव-देवेन देव-देवं प्रणम्य तम्।
त्वयि भक्तिर्महादेव प्रसीद वरमुत्तमम् ॥ १८० ॥

नान्यमिच्छामि भक्तानामार्तयो नास्ति यत् प्रभो।
तच्छ्रुत्वा वचनं तस्य दयावान् सुतरां भवः ॥ १८१ ॥

पस्पर्श च ददौ तस्मै श्रद्धां शीतांशु-भूषणः।
प्राह चैवं महा-देवः परमात्मानमच्युतम् ॥ १८२ ॥

मयि भक्तश्च वंद्यश्च पूज्यश्चैव सुरासुरैः।
भविष्यसि न संदेहो मत्-प्रसादात् सुरोत्तम ॥ १८३ ॥

यदा सती दक्ष-पुत्री विनिर्घैव सुलोचना।
मातरं पितरं दक्षं भविष्यति सुरेश्वरी ॥ १८४ ॥

दिव्या हैमवती विष्णो तदा त्वमपि सुव्रत।
भगिनीं तव कल्याणीं देवीं हैमवतीमुमाम् ॥ १८५ ॥

नियोगाद् ब्रह्मणः साध्वीं प्रदास्यसि ममैव ताम्।
मत्-संबंधी च लोकानां मध्ये पूज्यो भविष्यसि ॥ १८६ ॥

मां दिव्येन च भावेन तदा प्रभृति शंकरम्।
द्रक्ष्यसे च प्रसन्नेन मित्र-भूतमिवात्मना ॥ १८७ ॥

इत्युत्त्वाऽंतर्दधे रुद्रो भगवान् नील-लोहितः।
जनार्दनोऽपि भगवान् देवानामपि सन्निधौ ॥ १८८ ॥

अयाचत महादेवं ब्रह्माणं मुनिभिः समम्।
मया प्रोक्तं स्तवं दिव्यं पद्म-योने सुशोभनम् ॥ १८९ ॥

यः पठेच्छृणुयाद् वाऽपि श्रावयेद् वा द्विजोत्तमान्।
प्रतिनाम्नि हिरण्यस्य दत्तस्य फलमाप्नुयात् ॥ १९० ॥

अश्वमेध-सहस्रेण फलं भवति तस्य वै।
घृताद्यैः स्नापयेद् रुद्रं स्थाल्या वै कलशैः शुभैः ॥ १९१ ॥

नाम्नां सहस्रेणानेन श्रद्धया शिवमीश्वरम्।
सोऽपि यज्ञ-सहस्रस्य फलं लब्ध्वा सुरेश्वरैः ॥ १९२ ॥

पूज्यो भवति रुद्रस्य प्रीतिर्भवति तस्य वै।
तथाऽस्त्विति तथा प्राह पद्म-योनिर्जनार्दनम् ॥ १९३ ॥

जग्मतुः प्रणिपत्यैनं देव-देवं जगद्-गुरुम्।
तस्मान्नाम्नां सहस्रेण पूजयेदनघो द्विजाः।
जपेन्नाम्नां सहस्रं च स याति परमां गतिम् ॥ १९४ ॥

॥ इति श्री-लिंग-महा-पुराणे पूर्व-भागे सहस्र-नामभिः पूजनाद् विष्णु-चक्र-लाभो
नाम अष्टनवतितमोऽध्यायः ॥

